

EGY FELEJTHETETLEN KOLLÉGA

Írta: VAJDA ALBERT

Tizenöt esztendővel ezelőtt, 1961-ben Svájcban elhunyt a magyar kabaré felejthetetlen alakja, Békeffi László. Ha élne, január 14-én töltötte volna be 85.

életévét. Neve és humora fogalom volt azokban az időkben, amelyek cseppet sem voltak humorosak.

Szellemes mondásait az egész ország idézte. Egyenes folytatója volt annak a magyar kabarénak, amelyet nem sokkal a századforduló után Nagy Endre indított el és tett népszerűvé. Nagy Endre az irodalmi kabaré műfaját művelte,

Vajda Albert

Békeffi a harsány nevetetés és a politikai szatira óriása volt. Nem tuizok, amikor óriásnak nevezem, valóban az volt. Tanu erre mindenki, aki valaha ott ült a Pódium kabaré nézőterén és szinte lélekzetviszszafolytva várta: mit fog mondani Békeffi? A háborút megelőző években Békeffi László neve egyet jelentett az ellenállással. A hitleri Németország egyre fenyegetőbb árnyékában Békeffi az emberi és művészi bátorság szinte csodábaillő példáját mutatta. Kijött a függöny elé, nézte a közönséget, a maga cinkos mosolyával, azután megrángatta zakója ujját és azt mondta: „Angol szövet...elpusztíthatatlan!” A közönség tombolt és tapsolt, hiszen Anglia akkor hivatalosan már ellenségnek számított. Vagy egy másik felejthetetlen jelenet: a függöny nem gördül fel, telnek a másodpercek, amelyek színpadon óráknak tűnnek. Egyszer csak kidugja a fejét Békeffi és azt mondja: „Nyugodjanak meg...fel fogják huzni!” Tapsorkán, hiszen mindenki tudta, hogy nem a függönyre, hanem Hitlerre célzott.

Azután eljött 1944 március 19-e, a németek megszállták Magyarországot, Békeffit elsők között fogták el, hiszen mindenféle színű diktatura gyűlöli a humort. A remek kabaréíró, a nagyszerű konferanszié túlélte a büntetőtábor...de sohasem tért többé vissza Magyarországra. A háborút követő évben azt írta,

hogy nyáron hazatér, a kommunista újságok gonyt űztek ebből az üzenetből, újra és újra feltették a kérdést: melyik nyáron jön haza Békeffi? Az író-konferanszié azonban időközben megtudta, ha visszatér, elfogják és bíróság elé állítják, azzal vádolva, hogy a háboru alatt angol kém volt. Így azután, a magyar humor egyik legnagyobb képviselője élete végéig nyugaton maradt, elvágva a hazai táptalajtól, amely nélkül nem létezik igazi magyar humor. Érdekes és figyelemreméltó jelenség, hogy 85. születésnapjáról most röviden megemlékezett az otthoni rádió. Csak attól tartok, hogy ha 1961-ben nem távozott volna el az élők sorából, akkor ez a 85. születésnap említés nélkül maradt volna odahaza. Mert az élő Békeffi Lászlót végig eltaszította magától a hivatalban lévő rendszer. De közönségből azok, akik még élnek, ma is emlékeznek rá, a magyar kabaré haladó hagyományára, aki megalkuvás nélkül harcolt minden diktatura, minden elnyomás, minden jogfosztás ellen és aki a szuronyok és páncélöklők árnyékában humort, és ezzel életerőt adott egy katasztrófa felé sodródó országnak. Mi, akik az ő nyomdokain esszük a humor egyre keserűsebb kenyerét... hadd vallom be őszintén; csak halvány árnyéka vagyunk és lehetünk.

